

Міністерство освіти та науки України
Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола

Циклова комісія журналістики

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

Аудіокнига як сучасний видавничий тренд

Виконавля: студентка 4 курсу,
групи В-41
спеціальності 061 «Журналістика»
ОП «Видавнича справа та редагування»

Боднар Соломія Ярославівна

Науковий керівник: Бездіжа Алла Анатоліївна

Рецензент: Капітан Владислава Сергіївна

Оцінка 4 (добре)

Тернопіль – 2024

АНОТАЦІЯ

Аудіокнига як сучасний видавничий тренд. Рукопис.

Дипломна робота на здобуття кваліфікації фахового молодшого бакалавра зі спеціальності «Журналістика» ОП «Видавнича справа та редагування». Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола. Тернопіль, 2024.

Ключові слова: аудіо книги, звукове видання, аудіо формат, цифрова література, електронні видання, ринок аудіо книг, інклюзивність у літературі, освітній потенціал, просвітництво, доступність літератури, культура читання, медіа-простір.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АУДІОКНИГИ ЯК СУЧАСНОГО ВИДАВНИЧОГО ТРЕНДУ	7
1.1. Поняття аудіокниги та її особливості	7
1.2 Становлення літератури в аудіоформаті	12
1.3 Класифікація аудіокниг і виокремлення їх видів за різними критеріями ..	17
1.4 Переваги та недоліки звукових форматів книг	21
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ РИНКУ АУДІОКНИГ В УКРАЇНІ	26
2.1 Огляд провідних виробників звукових книг в Україні	26
2.2 Контент ресурсів з аудіокнигами українською мовою	28
2.3 Українськомовні аудіокниги: жанровий і тематичний асортимент	32
2.4 Перспективи розвитку ринку аудіокниг в Україні	37
ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	42

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний світ характеризується стрімкими темпами цифрової трансформації, що невід’ємно впливає на всі аспекти нашого життя, включаючи способи споживання літератури. Аудіокнига, як інноваційний формат, виникла на перетині технологічного прогресу та зміни читацьких вподобань, стаючи значущим елементом сучасної культури. Ця дипломна робота має на меті дослідити аудіокнигу як сучасний видавничий тренд, зосереджуючись на її теоретичних основах, розвитку, класифікації, а також аналізі ринку аудіокниг в Україні.

Значення аудіокниг зростає у контексті змін у споживацьких вподобаннях та доступності технологій. Вони пропонують новий спосіб взаємодії з текстом, забезпечуючи зручність та багатозадачність, що особливо цінно у динамічному ритмі сучасного життя. Особлива увага у дослідженні приділяється аналізу українського ринку аудіокниг, який, попри свою молодість, демонструє активний розвиток та адаптацію до світових тенденцій.

Розгляд аудіокниги в контексті української мови та культури набуває особливої актуальності, оскільки сприяє збереженню та розвитку мови, а також розширенню меж української літератури. Пандемія COVID-19 та умови воєнного стану в нашій країні внесли значні корективи у споживацькі звички, сприяючи зростанню популярності аудіокниг, підсилюючи інтерес до цифрових форматів взагалі.

Зокрема, необхідно наголосити на розумінні аудіокниги не лише як альтернативи традиційному читанню, але й як засобу розширення можливостей для доступу до літератури широкого кола споживачів, включаючи людей з обмеженими можливостями. Важливою складовою дослідження є аналіз впливу аудіокниг на відродження інтересу до читання серед молоді, а також їх роль у розвитку цифрової грамотності населення.

Попри наявні дослідження, частина проблеми становлення та розвитку аудіокниги як сучасного видавничого тренду, яка обрана темою даної роботи є

на сьогодні новою, тому ще недостатньо вивченою та висвітленою. Цим обумовлений вибір теми даного дослідження.

Мета дослідження: вивчити наукову літературу стосовно поняття та теоретично обґрунтувати перспективи розвитку аудіокниги як сучасного видавничого тренду, оцінити поточний стан та перспективи розвитку ринку аудіокниг.

Для досягнення мети визначені наступні завдання дослідження:

1. Дослідити теоретичні основи аудіокниги як сучасного видавничого тренду.
2. Класифікувати аудіокниги та визначити їх різновиди за ключовими критеріями, переваги та недоліки.
3. Проаналізувати ринок аудіокниг в Україні.
4. Оцінити перспективи розвитку ринку аудіокниг в Україні.

Об'єкт дослідження: аудіокнига як феномен сучасної видавничої індустрії.

Предмет дослідження: особливості, перспективи та виклики процесу розвитку аудіокниг як сучасного видавничого тренду в Україні.

Методи дослідження: В роботі ми використовували такі загальнонаукові методи: джерелознавчий пошук для ідентифікації та аналізу джерел, які стосуються аудіокниг, їх історії, розвитку та ролі в сучасній культурі; історичний метод для дослідження еволюції аудіокниг, від їх зародження до сучасного стану; системний аналіз дозволив розглядати аудіокниги як складову частину видавничого комплексу; порівняльний метод використовувався для порівняння аудіокниг з іншими форматами (електронні книги, друковані книги), а також для порівняння розвитку ринку аудіокниг; метод узагальнення результатів застосовувався для формулювання висновків щодо перспектив розвитку аудіокниг як сучасного видавничого тренду. Спеціальні методи: метод контент-аналізу для дослідження особливостей контенту, який найбільше цікавить слухачів та впливає на популярність аудіо книг.

Методологічна і теоретична основа роботи. Дослідження вітчизняних науковців стали концептуальною основою для проведення даної роботи: роль аудіокниг у сучасній культурі та їх вплив на розвиток видавничої індустрії включав аналіз робіт таких авторів, як О. Чирков, С. Водолазької, О. Погрібної. Технічні та художні аспекти створення аудіо книг вивчалися за працями І. Білянської, О. Мартинової, О. Лозицького, В. Пасічника. Аналіз ринку аудіокниг та їх освітнього потенціалу включає дослідження К. Гончарової, Т. Фісенка, О. Балюна, У. Краснюка та інших.

Праці іноземних вчених та дослідників надали можливість глибше зрозуміти різні аспекти аудіокниг як сучасного видавничого тренду, включаючи їхню роль в освіті, психологічні та соціальні впливи, а також технологічний розвиток у цій сфері: М. Беркі, Л. Вандергріфт, Ч. Го, М. Рубері, П. Фернандес, С. Вієйра, Е. Татерсолл Валлін, А. Лернер, К. Хубер, Н. Рьобер, К. Хартманн та інші.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у детальному аналізі розвитку ринку аудіокниг в Україні, що включає оцінку його поточного стану, визначення стратегій та перспектив подальшого розвитку, виявленні факторів, які впливають на популярність аудіокниг в українському контексті, включаючи культурні, мовні та технологічні аспекти.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості застосування результатів роботи для практичної реалізації для розробки стратегій розвитку та розширення асортименту виробниками аудіо книг, а також інтеграції аудіокниг в освітні програми загальноосвітніх та вищих навчальних закладів в Україні, створення та просування аудіо книг, враховуючи особливості сучасного видавничого ринку.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел з 51 найменування. Основна частина роботи викладена на 41 сторінках. Загальна кількість сторінок в роботі 47.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АУДІОКНИГИ ЯК СУЧАСНОГО ВИДАВНИЧОГО ТРЕНДУ

1.1. Поняття аудіокниги та її особливості

В епоху цифрових технологій та змін у медіа-просторі, аудіокниги стали важливим елементом сучасної культури та видавничої індустрії. Аудіокнига, яка спочатку виникла як інструмент доступу до літератури для людей з обмеженими можливостями, тепер перетворилася на популярний формат, доступний широкій аудиторії. Цей розділ присвячений розгляду поняття аудіокниги, її історичного розвитку, технічних характеристик та особливостей, які відрізняють її від інших видів літератури.

С. Водозазька визначає поняття «аудіо книга» як форму «видавничої продукції, що передбачає переведення тексту в голосове повідомлення з можливим застосуванням додаткових опцій (музичний супровід, звукові спецефекти, читання на декілька голосів), які сприяють зацікавленню слухача і використовується з метою оптимізації ресурсів та раціоналізації людської діяльності (можливість одночасного виконання декількох справ)» [15, с. 101].

Т. Гринівський та Н. Ковальчук наводять наступне тлумачення цього поняття: «Аудіокнига – форма видавничої продукції, що передбачає переведення тексту в голосове повідомлення з можливим застосуванням додаткових опцій (музичний супровід, звукові спецефекти, читання на декілька голосів), які сприяють зацікавленню слухача і використовуються з метою оптимізації ресурсів та раціоналізації людської діяльності (можливість одночасного виконання декількох справ)» [20, с. 119].

П. Фернандес та С. Вієйра надають визначення аудіокниги як професійного голосового запису повнотекстової комерційної книги,

призначеного для кінцевого споживача, з відповідними придбаними правами на озвучування [45, с. 7].

І. Сексінська та М. Ольшанська у контексті розвитку ринків аудіо книг зауважують, що слух – це почуття; слухати – це вміння, слухання можна розглядати як застосування значення звучання, що дозволяє мозку організовувати, формувати словниковий запас, розвивати сприйнятливую та експресивну мову, навчатися та інтерналізувати концепцію. «Дійсно, слухання це місце, де слух зустрічається з мозком» [49, с. 144].

Відповідно ДСТУ 7157:2010 «Видання електронні. Основні види та вихідні відомості», яке визначає категорії електронних видань, аудіокнига класифікується як «звукове електронне видання», що становить собою електронне форматування звукової інформації у цифровому вигляді, доступному для прослуховування [18, с. 2]. Цей стандарт розрізняє звукові видання від інших типів електронних видань, таких як текстові, образотворчі, мультимедійні та програмні продукти [18, с. 3].

Українські фахівці в галузі лінгвістики, такі як О. Бориско, Н. Бориско, Г. Борецька та інші, розглядають аудіокнигу з позицій її освітнього застосування. З їхньої точки зору, аудіокнига – це не лише друкований текст літературного твору, але і його повний фонозапис, що дозволяє одночасно читати та слухати матеріал [24, с. 296]. Це дозволяє здійснювати комбіноване звукозорове сприйняття, яке посилюється завдяки використанню різних засобів виразності, таких як акцентування, особливий шрифт, колір, схеми, ілюстрації та заголовки. При цьому, використання аудіокниги підсилює роль слухового сприйняття інформації, що є особливо важливим, коли текст озвучений професійними акторами або дикторами, сприяючи глибшому залученню та розумінню матеріалу [24, с. 296].

Таким чином, аудіокнига – це записане аудіальне виконання літературного твору, яке надає слухачу можливість сприймати літературу шляхом слухання. Походження аудіокниги сягає часів, коли перші голосові

записи стали доступними, але її сучасний вигляд значно відрізняється від ранніх форм.

Н. Ковальчук та Т. Гріневський наголошують про необхідність аудіокниги для людей із вадами зору, які не можуть отримати інформацію з джерел, доступних зрячим. Завдяки засобам слухової наочності та чи інша людина з особливими потребами може розширити кругозір, відобразити різноманіття конкретних явищ, предметів навколишнього світу. Це значно впливає на сенсорну сферу учня або ж дорослого, розвиватиме його спостережливість, мислення, уяву, стимулюватиме пізнавальну й творчу активність тощо [20, с. 120].

Сучасні аудіо книги широко використовуються сьогодні, як зауважують численні науковці (Г. Ходак, Г. Сучацька, І. Білянська, І. Задорожна, О. Мартинова та інші), у сфері освіти, в тому числі для навчання іноземних мов учнів та студентів, виконуючи важливу роль у формуванні аудитивної компетентності здобувачів освіти [7; 6; 19; 23; 45]. Однак, ефективність навчання засобами художніх аудіокниг залежить від раціональності їх відбору як навчального матеріалу [45, с. 5-6].

Аудіокниги відіграють різноманітні ролі та виконують багато функцій в сучасному світі [28, с. 88]:

1. По-перше, вони є цінним ресурсом для людей з обмеженими можливостями зору, надаючи їм доступ до літератури.

2. По-друге, аудіокниги мають значну освітню цінність: вони використовуються для створення мовного середовища при вивченні іноземних мов та як засіб для ознайомлення з літературними та історичними творами, особливо коли час на читання обмежений. Вони також корисні для вивчення економіки та інших негуманітарних дисциплін.

3. Третя роль аудіокниг полягає у просвітництві, зокрема через озвучування науково-популярної та психологічної літератури, що сприяє саморозвитку. Четвертою важливою функцією є забезпечення розваги та

якісного дозвілля для слухачів. Аудіокниги також відіграють ключову роль у популяризації книжкової культури та читання взагалі.

4. Також аудіокниги являють собою окремий вид електронного звукового видання, що стоїть поряд з друкованими книгами як альтернативний формат зі своїми унікальними перевагами та недоліками.

Сучасні дослідники, зокрема Г. Ходак та Г. Сучацька, розглядають аудіокниги як новітній вид мистецтва, де рівень акторської майстерності виконавців є ключовим для визначення їхньої художньої вартості. Премія «Audie Awards», що щорічно присуджується американською асоціацією Audio Publishers Association з 1996 року визнає видатні досягнення у створенні аудіокниг, підкреслюючи їхню значущість та досягнення розробників в галузі створення аудіокниг [44, с. 225].

І. Білянська визначила критичні параметри для оцінки якості звукового оформлення аудіокниги, такі як дикція, виразність, емоційність, гучність, висота голосу, акцентуація, основний тон, чіткість вимови слів, наявність мовних дефектів, темп мовлення. Вона стверджує, що мовлення в аудіокнизі може бути важко сприйнятим, якщо воно має хоча б дві негативні характеристики, як недостатньо чіткі логічні наголоси та занадто тихе мовлення [4, с. 8]. Створення аудіокниги - це часово витратний процес, який містить декілька ключових етапів [41]:

1. Запис аудіокниги починається з підготовчої стадії, важливість якої зростає у залежності від розміру та складності тексту. Цей етап передбачає, що актор вкладає емоції у своє виконання, створюючи живий зв'язок зі слухачем, не обмежуючись простим читанням.

2. Обрання тексту є наступним кроком, де звукорежисер і редактор працюють разом для забезпечення якості звуку, правильності акцентів та тексту.

3. Після завершення запису, матеріал переходить до монтажера для обробки в аудіоредакторі.

4. Фінальний продукт передається експерту для перевірки з точки зору відповідності тексту книги, акцентів та загальної якості виконання.

5. Після завершення всіх етапів створення і затвердження аудіокниги, настає фінальна стадія розповсюдження серед споживачів.

Аудіокниги сьогодні широко використовуються у сферах дозвілля та освіти, особливо у жанрі художньої літератури, яка є мистецтвом слова. Головною функцією таких творів є естетичний вплив, який реалізується через емоційний вплив на слухача, стимулюючи почуття, емоції та внутрішні переживання. Професійне художнє озвучення творів нараторами значно підсилює естетичне сприйняття, активізуючи уяву слухача та «ініціюючи процеси художнього відчуття» [32, с. 20].

Таким чином, у процесі сприйняття та осмислення аудіокниги, крім пізнавальних психічних процесів, значну роль відіграють емоційні стани, такі як почуття та емоції. Коли слухач занурюється у твір, його враження формуються під впливом моральних принципів та ціннісних переконань, що впливають на його ставлення до персонажів та їх дій. Важливо також відзначити, що присутність великої кількості безплатних аудіокниг, озвучених непрофесійними нараторами, не завжди забезпечує повноцінне художнє сприйняття твору, оскільки одноманітний і емоційно нейтральний спосіб читання може знижувати естетичну цінність навіть найвищої якості літературних творів [7, с. 44].

Отже, аудіокнига являє собою унікальне поєднання літературної та аудіовізуальної культури, що забезпечує її різноманітність та доступність для широкої аудиторії. Особливості аудіокниг, такі як можливість слухання в мобільних умовах, інтеграція з сучасними технологіями та емоційне залучення через вокальне виконання, роблять їх не лише альтернативою традиційному читанню, але й важливим елементом сучасної культури, що відкриває нові перспективи для видавничої індустрії.

1.2 Становлення літератури в аудіоформаті

Аудіокнига, являючи собою звуковий запис тексту, читаного вголос, відкриває нові горизонти у сфері сучасного видавництва. Цей формат з'явився як результат технологічного прогресу та змін у споживацьких перевагах, забезпечуючи слухачам унікальний спосіб взаємодії з літературою. Це знання є ключовим для визначення місця аудіокниг у сучасному світі літератури та освіти, де вони постійно змінюють звичні парадигми і відкривають нові можливості для авторів, читачів та видавців.

Хоча аудіокниги з'явилися невдовзі після винайдення американським винахідником Т.Едісоном пристрою для запису і відтворення звуку – фонографу у 1877 році, поширення аудіокниги вчені пов'язують із появою цифрових аудіоплеєрів та компакт-дисків (поч. 80-х рр. XX ст.), що уможливили довготривалі звукові записи. Перші аудіокниги (talking books) з'явились у США (1934) та у Великобританії (1935) [48, с. 10] і призначались вони, в першу чергу, для незрячих ветеранів Першої світової війни [48, с. 3]. З 1934 по 1948 рр. прослуховування книг зрячими людьми вважалося нелегальним [48, с. 9].

Аудіокниги, також відомі як «розмовні книги», виникли в Америці в 1930-х роках [38], але поява Інтернету що внесло значні зміни в аудіокнигу користувачів. Інтернет зробив аудіокниги легко доступними широкому загалу, а технологічний розвиток має сприяти сплеску їх популярності, а також підвищення їх якості [49, с. 147].

Розповідь – це мистецтво, яке зберігається завдяки міфам та історії в наші дні. Оповідачі, також відомі як оповідачі, передають історії та почуття за допомогою свого голосу, незалежно від того, чи це історії їхні власні, чи ні. Як показують дослідження, людський голос містить величезну інформацію про емоції та нюанси, які ми сприймаємо як на свідомому, так і на підсвідомому рівнях [47, с. 3387]. Як зауважує Е. Таттерсол Уоллін аудіокнига пройшла кілька різних виправлень, спираючись на друковану книгу, попередні формати

аудіокниги та інших звукових носіїв, а також традиції читання книг вголос. Це також можна розуміти як відновлення традицій оповідання усних культур [50, с. 4].

С. Водозазька, посилаячысь на даслэджэння О. Чиркова [1], відзначае, што канцэпцыя аўдыокниги, як ми ёй знаёмо сёгодня, з'явілася у 1960-х роках ХХ стагоддзя. Цей час був пов'язаний із розвитком тэхналогій звукозапису та відтворення. Спачатку аўдыокниги стварываліся для задоволення патрэб людзей абмежанымі магчымасцямі, але вони паступова набылі папулярнасці сярод шыршаго кола чытачів, асабліва сярод дитячай аўдыторыі. У ХХІ стагоддзі цей фармат набыў новаго значення з розвитком інфармацыйных тэхналогій, які трансфармувалі пізнавальну дзейнасць та дазвілі людзей [15, с. 101].

О. Пограбна у сваёму даслэджэнні звяртае увагу на тэ, што з паявою радыё радыёвиставы здобулі папулярнасць. Ці виставы, хоч і ё частыною худохняго радыёмовлення, можна разглядаты як адзін із варыянтів аўдыокниг, што свідчыць про развіток звуковых версій літаратурных творів. За словамі аўтара, спачатку аўдыокнига була спрямована на забеспечення патрэб людзей із порушэннямі зору, але з часом ёй аўдыторыя та функцыі значна разшырыліся, перетварышы ёй на важлівы элемент выдавничой індустрыі, што ахоплуе шырокі спектр чытачів [28, с. 87].

Комерцыйны развіток сегмента аўдыокниг даслэдныкі пов'язуюць з выдавничым рынком США і датуюць 70-мі рр. ХХ ст., калі у краіні пачався развіток аўтамабільнаго рынку. До країн Східной Еўропы тэндэнцыя комерцыйналізацыі звуковай кнны прыйшла тількі на межі ХХ і ХХІ ст. Актыўны Ё развіток прызвів не тількі до пазытыўных наслідків, а й до загострення трывог з боку выдавців друкованой кнны. Думкы експертів і гравців выдавничаго рынку щодо місця аўдыокниги на той перыод часу разділіліся на схвальні та негатыўні [15, с. 101].

Напрыклад, у Німеччыні стрёмка зростае папулярнасць аўдыокниги. Звукові видання найрізноманітнішых жанрів выпускаюць як дрібні выдавництва, так і велікі канцэрны. Стартавы наклад становіць від 1 до 5 тис. прымірніків.

Сектор аудіокниг переживає розквіт і нині налічує понад 20 тис. назв різних жанрів [26, с. 22]. Дохід від продажу електронних книг у Франції у 2020 р. зріс на 20,4% у порівнянні з позаминулим роком до пандемії. Станом на 2021 р. продажі зросли вже на 16,5% [35, с. 28].

Попри відносно пізній початок розвитку ринку аудіокниг в Україні, порівняно з такими країнами-лідерами як США, Німеччина та Велика Британія, цей сегмент видавництва набирає обертів, знаходячи все більше прихильників у вітчизняному інформаційному просторі. Такий підйом популярності тісно пов'язаний з технологічним прогресом в області програвачів аудіофайлів, що охоплює широкий спектр від вінілових платівок до сучасних цифрових леєрів. Науковці виокремлюють етапи становлення та розвитку аудіо книжки в українському інформаційному просторі [39; 15; 17; 28]:

- поява радіовистав, які є не лише жанром радіомовлення, але також різновидом аудіо книги, підтвердженням чому слугують сучасні звукові версії художньої літератури (О. Погрібна)
- перші кроки в розвитку цього напрямку в Україні можна простежити ще з 1960-х років, коли «Українське товариство сліпих» створило бібліотеку аудіозаписів на магнітних стрічках при бібліотечі ім. Миколи Островського, поклавши таким чином початок розвитку аудіовидань у країні;
- видання дитячих казок на платівках, в більшості в україномовному форматі;
- 1990-ті роки принесли перші комерційні аудіокасети з україномовними літературними творами, що були орієнтовані в основному на дитячу аудиторію;
- звукова книга в Україні перейшла в активну фазу розвитку у 2004 р., коли в країні з'явилися звукові книги російського виробництва, і вже згодом споживач здобув продукцію національного виробника.
- активне видання аудіокниг в Україні в зручному MP3-форматі розпочалося з 2006 року. Відтак, обставини появи і розвитку українськомовних

звукових книг стають предметом наукових дискусій у перше десятиліття ХХІ століття .

– наступний важливий етап у розвитку аудіокниг в Україні припав на 2006-2008 роки, коли з’явилися компанії, які спеціалізувалися на випуску аудіокниг на CD. Ці компанії здебільшого фокусувалися на класичних та сучасних художніх творах українською мовою;

– починаючи з 2010-х років, відбувається стрімке зростання популярності цифрових аудіокниг у форматі MP3, що стало можливим завдяки розвитку інтернет-ресурсів та мобільних застосунків;

– сьогодні створена розгалужена система платних і безплатних ресурсів із цифровими звуковими книгами в доступному форматі MP3 для різних категорій цільової аудиторії, представленої в широкому тематичному й жанровому асортименті і призначеної для прослуховування на будь-яких плеєрах (як портативних, так і вбудованих у телефони, планшети, комп’ютери).

Еволюція пристроїв та звукових носіїв даних призвела до того, що сьогодні аудіокниги є одним із найбільш інноваційних напрямів книжкового ринку, що має великий потенціал [4, с. 115]. Основні етапи еволюції аудіокниги [4, с. 115] представлено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Етапи становлення аудіо книги

Пристрій	Звуковий носій даних
Фонограф 1877 – поч. ХХ ст.	восковий барабан (тривалість запису 12 хв.)
Грамофон 1886 – 70-ті рр. ХХ ст.	грамофонні платівки (тривалість запису 25 хв.)
Магнітофон 1969 – кін. ХХ ст.	аудіокасета (магнітна стрічка) (тривалість запису 30-45 хв.)
CD плеєр поч. 80-тих – дотепер	компакт-диск (тривалість запису 74 хв.)
MP3 плеєр (1998), CD MP3, iPod (2002)	CD MP3, MP3 файли
Інтернет (2002)	Аудіофайли: MP3 (.mp3), M4B, WMA (Windows Media Audio) (.wma), ACC (Advanced Audio Coding) (.acc), AudibleAudio (.aa, .aax), Playaway та ін.

Складено за джерелом [4]

Розвиток ринку аудіокниг у різних частинах світу відбувається з різною швидкістю, що можна побачити за допомогою порівняння статистичних даних з країн Західної Європи, Східної Європи та США [37]. Відповідно до інформації Асоціації аудіовидавців США на початку 2010-х років, зріст продажів аудіокниг у світі щороку становив значні цифри, зокрема в США це число досягло 1 млрд доларів у 2010-11 роках. У 2011 році у США та країнах Західної Європи близько 20% всієї художньої літератури виходило в аудіоформаті, що становило п'яту частину від загального обсягу друкованих книг. Натомість у Східній Європі цей показник був значно нижчим – близько 5%, оскільки ринок аудіокниг був там відносно новим для видавців та споживачів [15, с. 102].

На початку 2020-х років, за даними аудиторської компанії Deloitte, світовий ринок аудіокниг досяг нової віхи, зареєструвавши доходи у розмірі 3,5 мільярда доларів у 2020 році, тоді як доходи від подкастів перетнули позначку в 1 мільярд доларів [29]. Сучасний глобальний ринок аудіокниг характеризується швидкими темпами зростання. Прогнози свідчать, що до 2030 року обсяг ринку може досягти 35 мільярдів доларів, при цьому очікується щорічне зростання на рівні 26,4%. За оцінками, обсяг світового ринку аудіокниг у 2022 році становив приблизно 5,36 мільярда доларів [45, с. 4].

На світовому ринку найбільшу частку продовжує займати сегмент non-fiction, який містить літературу, орієнтовану на відповіді на актуальні питання, тому числі науково-популярні твори [1]. Це відбувається попри вищі темпи зростання у сегменті художньої літератури. У категорії non-fiction особливо популярними є наукова та детективна література. Основну частину аудиторії і доходів складають дорослі слухачі, які становили близько 79% у 2021-22 рр. Популярність аудіокниг серед цієї групи посилюється шляхом систем, встановлених в автомобілях та транспорті, що забезпечують зручний вибір та прослуховування книг під час подорожей. Проте, найшвидший ріст показує сегмент дитячих аудіокниг, що пов'язано з їх активним використанням в освітніх цілях [45, с. 5].

Загалом, спостерігається глобальна тенденція до зростання попиту на аудіокниги серед різних груп населення та для різноманітних цілей. Це підтверджує, що аудіокниги стають все більш значущою і потрібною альтернативою до традиційних друкованих та електронних книг. Ринок аудіокниг сформувався ще до поширення Інтернету, починаючи із продажу CD-дисків. З часом аудіокниги також перейшли в цифровий формат, ставши доступними через спеціалізовані мобільні додатки та програми [29].

У 2001 році аудіокнигу визначали як друкований текст художнього або нехудожнього твору, записаний на аудіокасеті [4, с. 116]. Натомість сьогодні аудіокниги перетворилися на цифрові аудіофайли, які включають записи художніх та нехудожніх книг. Ці файли можна прослуховувати на різних електронних пристроях, таких як смартфони, планшети, комп'ютери, MP3-плеєри, музичні центри та автомобільні плеєри. Сучасні програми, як-от Audible, iBooks і Kindle, не лише полегшують керування процесом прослуховування, але й пропонують додаткові функції [51, с. 232].

Отже, в результаті становлення літератури в аудіоформаті виник новий культурний феномен, що змінив традиційне сприйняття літератури. Розвиток аудіокниги відзначається не лише технологічними інноваціями, але й зростанням її популярності серед різних вікових та соціальних груп. Таким чином, аудіокнига стає не тільки засобом доступу до літератури, але й значущим елементом сучасних культурних, що сприяє розвитку літературної різноманітності та інклюзивності.

1.3 Класифікація аудіокниг і виокремлення їх видів за різними критеріями

Відмінності аудіокниг від традиційних друкованих видань не обмежуються лише форматом подачі; вони також відображають суттєві відмінності в способах сприйняття та використання. Розуміння цих

особливостей вимагає детального аналізу не тільки технічних характеристик аудіокниг, але також їх впливу на психологію сприйняття, освітні методи, культурний контекст та видавничий ринок.

Виробники, дистриб'ютори, споживачі, автори, літературні критики, а також блогери часто використовують декілька синонімів для поняття «аудіокнига», включаючи такі вирази, як «звукова книга», «книга вголос», «звуковий варіант літературного твору» [28, с. 86]. О. Погрібна, опираючись на роботи інших науковців, таких як С. Водозька та О. Чирков, а також на свої власні дослідження, висуває визначення аудіокниги як таке – це електронне видання з наступними характеристиками: воно зафіксоване у цифровому звуковому форматі; може містити додаткові елементи, такі як читання акторами, музичний супровід, спецефекти; виробляється як професіоналами, так і аматорами; доступне на платних та безплатних платформах; призначене для прослуховування користувачем у будь-якому місці та часі, з можливістю поєднування з іншими видами діяльності [28, с. 86].

О. Погрібна пропонує класифікацію видів зачитування звукового видання [28, с. 91]:

1. Професійний запис: аудіокниги виконуються кваліфікованими професіоналами, такими як актори, радіо- та тележурналісти, або навіть авторами творів. Це надає записам особливої емоційності та глибини [41].

2. Авторський запис: коли автори самі озвучують свої твори. Цей тип аудіокниг важливий, оскільки хоча автори не завжди є професійними дикторами, вони можуть точніше передати свій задум і намір через інтонації та емоційні акценти, уникаючи спотворення авторської ідеї, яке може виникнути при читанні іншими особами.

3. Аудіокниги, озвучені аматорами: цей тип означає «самвидав» аудіокниг, що зазнав відродження завдяки новітнім технологіям, і який може сприяти розвитку ринку аудіокниг.

4. Аудіокниги з аранжуванням і без нього: включають елементи, такі як читання декількома голосами (рольова гра), музичний супровід, звукові

спецефекти (наприклад, звуки природи, міського середовища або інші звукові ефекти).

5. Аудіокниги з відеорядом: це аудіокниги, які супроводжуються візуальними матеріалами, такими як ілюстрації з друкованої книги або інші пов'язані змістові зображення. Цей формат може використовуватися як самостійно, так і в комбінації з аудіо.

О. Лозицький та В. Пасічник представили дослідження цифрових книг, відомих як Digital Talking Books (DTB), що містить як аудіо, так і текстові елементи. Ці книги є цінним мультимедійним інформаційним ресурсом, особливо для людей із вадами зору, оскільки вони дозволяють проблеми з читанням. DTBs використовують аудіосигнали, комбінації аудіо, тексту та зображень, або ж презентують інформацію виключно в текстовій формі [22, с. 281-282]. Вони розроблені з урахуванням потреб різних категорій людей, з особливою увагою до сліпих та людей із порушеннями зору, з акцентом на аудіо подання і використанням тактильних інтерфейсів [22, с. 290].

Однією з ключових переваг DTBs у форматі DAISY є можливість індексування та пошуку інформації за ключовими словами. Користувачі мають змогу прослухати книгу від початку до кінця без необхідності перевертання касети, при цьому навігаційні засоби дозволяють легко переходити між розділами, абзацами чи встановлювати закладки для місць у тексті, які хочуть повторно прослухати чи прочитати. У підсумку, DTBs оснащені спеціальними навігаційними інструментами, які не лише дозволяють користувачам слухати текст, але й активно взаємодіяти з ним, використовуючи закладки, роблячи примітки та швидко отримуючи необхідну інформацію [22, с. 283].

ДСТУ 7157:2010 «Видання електронні. Основні види та вихідні відомості», визначаючи аудіо книги як вид електронного видання, що зумовлює подання звукової інформації у формі, яка дозволяє її прослуховувати надає перелік основних видів цього та інших електронних видань: за наявністю друкованого еквівалента, за природою основної інформації, цільовим

призначенням, технологією використання, характером взаємодії з користувачем, періодичністю та структурою [18, с. 3-4].

1. За результатами глибокого аналізу асортименту аудіокниг і вмісту популярних платформ, де розміщений аудіоконтент, О. Погрібна класифікує звукові книги згідно з наступними категоріями:

2. За кількістю читців: один диктор читає книгу; радіовистави з рольовою грою та читанням в різних голосах.

3. За обсягом тексту: повні аудіоверсії творів; скорочені аудіокниги, які є урізаними версіями та включають лише ключові події сюжету.

4. За рівнем професіоналізму виготовлення: професійний запис; авторське читання; аматорський запис; автоматичне озвучування з електронним диктором.

5. За типом носія та формату: платівки; магнітні плівки; цифрові формати (найчастіше Audio-CD та MP3).

6. За ступенем аранжування: з музичним та звуковим супроводом; без аранжування.

Важливо також зазначити, що існують як платні, так і безплатні платформи для розміщення аудіокниг. Це порушує питання про культуру споживання електронної продукції, особливо аудіо, оскільки багато користувачів не бачать потреби платити навіть невелику суму за контент, доступний безплатно, що залишається важливою та невирішеною проблемою. Особливо важливо наявність безплатних платформ з українським контентом в Україні, оскільки існує чимало недоброякісного безплатного контенту в інтернеті. Тому важливо заохочувати вітчизняних слухачів до використання продукції українських видавців і популяризувати її, враховуючи потреби та переваги аудиторії [28, с. 93].

Отже, аудіокниги можна класифікувати за різними критеріями, що відображає їхню різноманітність та адаптивність до потреб різних слухачів. Класифікація аудіокниг за такими ключовими критеріями, як жанр, цільова аудиторія, мова, тривалість та формат виконання допомагає зрозуміти їхнє

місце в літературній індустрії та сприяє кращому орієнтуванню у виборі відповідних творів для слухачів. Враховуючи різноманітність критеріїв класифікації аудіокниг, можна зробити висновок, що цей формат пропонує багатий вибір для широкого кола слухачів. Від жанрових особливостей до форматів виконання – аудіокниги задовольняють різноманітні літературні смаки та уподобання, сприяючи таким чином розвитку культури читання та поширенню літературної грамотності у цифрову епоху.

1.4 Переваги та недоліки звукових форматів книг

Звукові формати книг (аудіокниги) пропонують сучасному читачу альтернативний спосіб взаємодії з літературою. Необхідним є у межах даної роботи проаналізувати переваги та недоліки аудіокниг, що дозволяє глибше зрозуміти їх роль та місце у сучасній культурі читання. Переваги аудіокниг охоплюють широкий спектр від їх доступності та зручності до здатності збагачувати враження від літературного твору. Проте, існують і певні недоліки, які включають обмеження в сприйнятті тексту та потенційну втрату деяких елементів традиційного читання.

Переваги та недоліки аудіо книг визначаються сучасними іноземними та українськими дослідниками наступним чином: назва жанру, обкладинка АК, назва твору, озвучений зразок, короткий виклад, рецензії (відгуки), ім'я автора / наратора, обсяг, рейтинг.

Згідно з дослідженнями І. Білянської та Л. Фіть, вибір аудіокниг користувачами базується на декількох ключових характеристиках, які впливають на популярність цих творів [7, с. 45-46; 38, с. 228]:

1. Категорія жанру допомагає читачам (або слухачам) взаємодіяти зі структурою твору, формуючи так зване «жанрове очікування» і дозволяючи реципієнту передбачити зміст та характер твору.

2. Заголовок відіграє важливу роль у передачі основної думки тексту, може впливати на сприйняття та інтерес до твору.

3. Обкладинка аудіокниги має значення, коли слухач не знайомий з автором чи його роботами, привертає увагу малюнком та дизайном, які корелюють зі змістом.

4. Озвучений зразок аудіокниги: п'ятихвилинний фрагмент, який формує перші враження та допомагає визначити відповідність книги очікуванням слухача.

5. Для не носіїв мови важливим є вимова та голос наратора для зручності розуміння та сприйняття.

6. Рецензії та рейтинги надають інформацію про популярність, якість, сильні та слабкі сторони аудіокниги, включаючи сюжет і аудіооформлення.

7. Короткий виклад: надає загальну інформацію про персонажів, час і місце дії, тему твору тощо.

Слухачські очікування щодо аудіо книги [7] представлені на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Складові формування очікувань користувача від прослуховування аудіокниги

С. Водолазька, згідно з думкою видавців, вважає аудіокниги корисними для популяризації читання, ефективними у боротьбі з апатією читачів і браком часу, оскільки вони дозволяють засвоювати текст аудіально. Автор також зазначає, що аудіокниги можуть слугувати додатковою рекламою для авторів, стимулюючи придбання друкованих книг. Проте деякі видавці друкованої продукції вбачають у них негативну конкуренцію. Читач, перетворюючись на слухача, мінімізує зусилля, що були необхідні для читання друкованих книг, але тепер інформація сприймається через звук, що є поверненням до первісних усних форм передачі інформації [15, с. 102].

Аудіокниги в сучасній мовній освіті є інноваційним навчальним інструментом, заснованим на програмно-апаратній інтеграції, яка є ключовою відмінністю від більш ранніх технічних засобів навчання [3, с. 9]. Вони поєднують письмовий і усний текст, дозволяючи слухачам одночасно слідкувати за текстом і слухати його читання, що забезпечує звуко-зорове представлення матеріалу. Це підвищує компетентність у читанні та допомагає компенсувати недоліки одного способу сприйняття [5, с. 80-82]. Аудіокниги, прочитані акторами, збагачують матеріал емоційним забарвленням і різноманіттям інтонацій, підвищуючи інтерес учнів і сприяючи кращому розумінню тексту [23, с. 21].

Аудіокниги прийшли в Україну значно пізніше, ніж до таких лідерів як США, Німеччина, і Велика Британія. Їхню популярність підсилив технологічний розвиток аудіопрогравачів, від вінілових платівок до MP3-плеєрів, зокрема і зручних навушників, особливо безпроводних. Важливою перевагою аудіокниг є можливість слухати їх під час інших видів діяльності, особливо в русі. Найбільшу популярність аудіокниги набули в останні роки, коли MP3-програвачі стали стандартом у мобільних телефонах [28, с. 88].

Переваги аудіокниг включають:

1. Економічність, швидкість виробництва порівняно з паперовими книгами [20, с. 120], нижча вартість, урізноманітнення видавничого ринку, залучення населення, особливо молодого покоління до читання [28, с. 95].

2. Стимуляція слухових зон мозку для кращого розуміння інформації [20, с. 120] та стимуляція функції «самовидав» – аматорське начитування [28, с. 95].

3. Компактність – зручно використовувати [28, с. 94], тобто можливість одночасного виконання інших завдань під час прослуховування [45, с. 14].

4. Використання в русі та під час виконання повсякденних справ [45, с. 15], можливість цікаво використовувати вільний час [28, с. 95].

5. Доступність для людей з порушеннями зору, сприяння їхній адаптації в суспільстві [45, с. 14; 20, с. 120].

6. Підвищення рівня грамотності та розуміння текстів [45, с. 16]. Можуть читати діти, які ще не мають навичок читання [28, с. 95].

7. Внесок в інноваційне освітнє середовище, сприяння професійному та особистісному розвитку [4, с. 115]. Користь при вивченні іноземних мов та при знайомстві з літературою і історією.

8. Популярність навчальної літератури негуманітарного профілю та використання як засобу самоосвіти [28, с. 88].

9. Інтерактивні можливості, такі як нелінійні сюжетні лінії та різні ступені взаємодії [46, с. 1].

10. Можливість користувачем контролювати швидкість прослуховування завдяки цифровим технологіям [50, с. 4].

Недоліки аудіокниг включають:

1. Відсутність візуальних елементів, таких як зображення, таблиці, діаграми, карти [45, с. 8].

2. Труднощі з запам'ятовуванням контенту порівняно з візуальною інформацією [25, с. 14], зменшення застосування жанрів [28, с. 95].

3. Неможливість відзначати важливі частини, робити нотатки або швидко переглядати інформацію без втрати поточного місця прослуховування [45, с. 4], проблеми індивідуального сприйняття тексту [28, с. 95].

4. Проблеми з адекватним відтворенням сюжету в інтерактивному цифровому оповіданні [46, с. 1] та можливі недоліки озвучування та зачитування: вимови, інтонування, темпу, наголосів, тембру тощо [28, с. 95].

Погоджуємося з думкою дослідників, що завдяки розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), а також широкомасштабному випуску стаціонарних персональних і планшетних комп'ютерів, електронних пристроїв для читання, смартфонів та мобільних телефонів відстань між постачальниками інформації та її споживачами скоротилася. Натомість обсяги самої інформації зросли, урізноманітнилися її види, а також засоби поширення та способи використання. Відбувається повсюдне становлення розвиненої інфраструктури електронного книговидання та цифрової дистрибуції [40].

Таким чином, аудіокниги пропонують значний потенціал у сучасній культурі читання, відкриваючи літературу для більш широкого кола слухачів та маючи у сучасних реаліях низку переваг у порівнянні із друкованою продукцією. Однак, важливо враховувати їх недоліки, такі як обмежена взаємодія з текстом та потенційне відчуження від глибокого занурення у читання. Аудіокниги не замінюють повністю традиційне читання, але вони стають важливим доповненням до літературного світу, що відповідає сучасним тенденціям мобільності та багатозадачності. Особливість аудіокниги полягає у її здатності залучати слухача за допомогою голосу, інтонацій, акцентів та пауз, які розкривають багатогранність літературного тексту. Це робить аудіокнигу особливо привабливою для сучасного споживача, який шукає зручність та мультисенсорні враження. Аудіокниги також відкривають літературу для ширшої аудиторії, включаючи людей із вадами зору, зайнятих осіб, які не мають можливості читати друковані тексти, та тих, хто вважає за краще аудіальне навчання. В тому числі аудіокнига надає нові можливості для видавничої індустрії, надаючи новий канал для розповсюдження літератури. Це також стимулює розвиток нових технологій у сфері звукозапису та обробки аудіо, а також розширює перспективи маркетингу та комерціалізації літературних творів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РИНКУ АУДІОКНИГ В УКРАЇНІ

2.1 Огляд провідних виробників звукових книг в Україні

Аудіокниги в Україні набувають все більшої популярності, про що свідчить зростання кількості спеціалізованих компаній, що займаються їх виробництвом та поширенням. Цей пункт присвячено огляду провідних гравців на ринку українських аудіокниг.

Компанія «Наш формат» [21] (<https://nashformat.ua/about>) – провідне українське видавництво, засноване у 2006 році. Спеціалізується на випуску сучасної вітчизняної та перекладної художньої літератури. Основним напрямком діяльності є видання творів сучасних українських письменників та перекладів зарубіжних бестселерів. Жанрова палітра охоплює і стала класикою: детективи, фентезі, любовні романи, біографії тощо. Також активно розвивається напрям non-fiction: історія, психологія, особистісне зростання. Загалом видавництво «Наш формат» випустило понад 200 аудіокниг різної тематики й авторів. Для озвучення залучаються професійні актори та медійні особистості. Планується подальше збільшення цього напрямку діяльності. З 2020 року аудіопартнером видавництва є українська аудіокнигарня «АБУК». На 2022 рік книжкова продукція видавництва «Наш Формат» добре відома за межами України, зокрема у країнах як Польща, Італія, Литва, Швейцарія, Німеччина та США [25].

Засноване у 2019 році, видавництво «АБУК» [9; 31] (<https://abuk.com.ua>) розширило свої горизонти з запуском мобільного застосунку для електронного читання та аудіопрослуховування, ставши також розробником власного контенту. Останнім часом воно фіксує зріст інтересу до аудіоформату серед своїх користувачів. За допомогою мобільного додатку АБУК, доступного на Android і iOS, українці мають можливість придбати аудіокниги від місцевих

авторів. Наразі асортимент налічує 40 творів, переважно сучасної української літератури від таких авторів як Сергій Жадан, Юрій Андрухович, Василь Шкляр, і багато інших. Крім того, серед продукції видавництва є аудіоверсії навчальних матеріалів, зокрема хрестоматій для ЗНО з української літератури.

Видавництво «Астролябія» [13] (<https://astrolabium.com.ua/audiobooks/>) виробляє не тільки друковану, але й аудіопродукцію. Аудіокнижки видавництва які доступні у форматі mp3, характеризуються доступною ціною та високою якістю, зручні для використання на різноманітних пристроях. Аудіофайли організовані в папки за розділами книг і упаковані в архів, що також містить плейлисти для зручного прослуховування.

З моменту свого заснування майже три десятиліття тому, видавництво «Академія» (<https://academia-pc.com.ua>) [12] утвердилося на українському книжковому ринку. Переважна частина його діяльності була прикута до створення та розповсюдження підручників, енциклопедій, словників, навчальних матеріалів, а також наукових праць і монографій. Останнім часом, однак, «Академія» значно збільшила свій асортимент шляхом включення різноманітних аудіокнижок, розширюючи тим самим свої видавничі горизонти.

Засноване у 1997 році, видавництво «Ранок» (<https://www.ranok.com.ua>) [14; 10] має чітку спеціалізацію на виробництві освітніх і методичних ресурсів, призначених для широкого кола учнівської та педагогічної аудиторії. Станом сьогодні, «Ранок» вважається одним із лідерів у сегменті дитячої літератури на українському ринку, пропонуючи понад 1200 назв видань для дітей віком від двох до шістнадцяти років. Серед широкого спектра продукції, аудіокнижки займають важливе місце, охоплюючи як українські, так і зарубіжні казки, вірші та оповідання, які оживають в голосі професійних акторів та відомих музичних виконавців.

Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» [11], що було засноване у 1993 році, спеціалізується на літературі для дітей дошкільного віку, від новонароджених до шести років. Попри те, що на офіційному сайті видавництва наразі не представлено широкого вибору аудіокнижок, воно

пропонує книги з музичним супроводом, що включає пісні та різні звукові ефекти. «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» активно працює над розширенням свого портфолію, зокрема шляхом розвитку аудіокнижкового напрямку для задоволення потреб молодшої аудиторії.

Отже, попри відносну молодість, український ринок аудіокниг активно розвивається, про що свідчить зростання кількості спеціалізованих виробників та розширення асортименту їх продукції. Діяльність таких видавництв дозволяє українським авторам та видавцям виводити літературні твори на новий рівень взаємодії з аудиторією, відкриваючи перспективи для подальшого культурного та комерційного успіху на ринку аудіокниг.

2.2 Контент ресурсів з аудіокнигами українською мовою

Попит на аудіокниги в Україні продовжує рости, що підтверджується збільшенням числа цифрових платформ та веб-сайтів, що пропонують аудіоконтент українською. Це стимулювало створення різноманітних онлайн-сервісів та платформ, що задовольняють потреби широкого кола слухачів.

«Слухай» (<https://sluhay.com.ua>) є першою в Україні онлайн-бібліотекою, присвяченою аудіокнигам української класики, яка була запущена в грудні 2018 року. Бібліотека включає понад 100 аудіоверсій класичних українських творів, які вивчаються у школах, а також роботи сучасних авторів, озвучені ними самими. До проєкту долучилися відомі українські телеведучі, актори, музиканти, що робить контент більш привабливим та різноманітним. Основною метою «Слухай» є зробити освітній процес більш доступним і адаптованим до сучасних реалій [30; 33]. У весняний період 2020 року, під час ініціативи Міністерства цифрової трансформації HackCorona, було організовано конкурс на кращі ідеї, які можуть полегшити життя українцям в умовах пандемії. «Слухай» здобув перемогу як проєкт, що забезпечує найбільшу колекцію аудіокниг українською мовою, озвучених відомими особистостями України.

Контент бібліотеки регулярно оновлюється та розширюється, що сприяє збільшенню користувачької аудиторії та популяризації української культурної спадщини [27; 8].

В межах діяльності Всеукраїнської громадської організації людей з інвалідністю по зору «Генерація успішної дії» [16] (<http://gud.org.ua/online-libraries/>) функціонують декілька онлайн-бібліотек, які надають безоплатний доступ до аудіокниг:

– Аудіокнига.UA – це ресурс, присвячений україномовним аудіокнигам. На сайті зібрані літературні твори вітчизняних та зарубіжних письменників, включаючи класику, сучасну літературу, поетичні збірки, наукові та освітні видання, мемуари та публіцистику, аби задовольнити різноманітні літературні уподобання.

– Sound-books.net – ще один веб-портал, присвячений українській аудіокнизі. Сайт містить широкий вибір аудіокниг різних жанрів, від літературних шедеврів до сучасних творів вітчизняних та іноземних авторів.

– Перша українська DAISY – це унікальний бібліотечний проєкт, розроблений Львівським обласним центром Всеукраїнської громадської організації «Українська спілка інвалідів – УСІ» та Ресурсним центром освітніх інформаційних технологій для людей з особливими потребами Національного університету «Львівська політехніка» протягом 2014-2015 років. Проєкт, спрямований на створення дейзі книг, був реалізований за підтримки Svefi Academy (Швеція) і носить назву «Сучасні інформаційні системи для українських користувачів з порушеннями зору».

– Крім того, доступні інші ресурси: Hurtom – торрент-спільнота з великою бібліотекою на порталі hurtom.com; книжковий торрент-трекер book-tracker.org, який також надає безкоштовний доступ до свого контенту без необхідності реєстрації; сайт audio-knigki.com, де можна безплатно завантажувати аудіокниги; Au-books – спеціалізована бібліотека для осіб з вадами зору та інші подібні ресурси [2; 34; 42; 36].

Видавництво «Ранок» пропонує безоплатно електронні версії дитячих книг. Додатково, аудіоматеріали для дітей доступні на таких платформах [50]:

- В Telegram-каналі «Павлуша і Ява» можна скачати аудіоказки, доступ до яких не обмежений відсутністю інтернету.
- Інший Telegram-канал пропонує аудіоказки українською мовою, які можна завантажити та прослуховувати офлайн.
- Інтернет-магазин Yakaboo надає вільний доступ до своїх аудіо та електронних книг через мобільний додаток.
- Медіасервіс Megogo зробив безкоштовним доступ до своїх мультфільмів, фільмів та аудіоказок.

Протягом останніх десяти років в Україні завдяки зусиллям ентузіастів, волонтерів та професіоналів з'явилося багато аудіобібліотек, які пропонують видання для різноманітної аудиторії та доступні для вільного прослуховування. Особливо багато в аудіоформаті з'явилося книг для дітей. Серед найпопулярніших аудіобібліотек користувачів виокремлюють [49]:

Рідна.UA (<https://www.ridna.lviv.ua>) – аудіоплатформа, що містить унікальні записи української літератури у виконанні авторів та видатних діячів культури, збірки світових народних казок, українські дитячі народні пісні та ігри.

«Книги, що говорять» (<https://www.youtube.com/@user-yu2uebyu1f>) – колекція, що включає класичні та сучасні літературні твори українських авторів для дошкільнят і школярів.

Українські АудіоКниги (<https://ukrainianaudiobooks.com>) – представлено як найбільшу колекцію аудіокниг українською мовою.

Вебсайт з аудіокнигами 4read.ORG (<https://4read.org>) – велика електронна бібліотека аудіокниг різних жанрів для широкого кола слухачів, де також можна знайти рецензії та коментарі до книг.

Ліхтар (<https://lihtar.in.ua>) став першим в Україні онлайн-ресурсом, створеним спеціально для людей із порушеннями зору, що пропонує

безкоштовний доступ до широкого асортименту літературних творів українською мовою.

AV3715 (<https://trosti.com.ua/av3715>) займає позицію першої міжнародної онлайн-бібліотеки, розробленої для людей із візуальними обмеженнями, що пропонує аудіокниги в форматі LKF, створені видавничо-поліграфічним тифлоінформаційним комплексом «Логосвос».

Пригоди

Плюс

(<https://www.youtube.com/channel/UCFJql6uHrkFTEGaEMO0mAEw/videos>) – це платформа, яка надає необмежений безкоштовний доступ до широкого спектра аудіокниг різних жанрів без потреби у реєстрації. Відвідувачі можуть знайти тут різноманітну літературу, включаючи детективи, науково-популярні твори, фантастику, казки, романи та аудіовистави на будь-яке вподобання.

Український ринок аудіокниг представляють також такі ключові гравці:

Аудіокнига.UA (<https://audiobooks.ua/uk/>) – цей портал пропонує широкий вибір аудіоматеріалів українською мовою, включаючи більше ніж 2000 варіантів аудіокниг, аудіокурсів, бізнес-літератури, а також книг для дітей і художніх творів.

Абук (<https://abuk.com.ua>) – цей сервіс став першою в Україні платформою, що спеціалізується на аудіокнигах, пропонуючи ексклюзивний вибір аудіо та електронних книг. Забезпечуючи захист від нелегального розповсюдження, Абук також відкрив доступ до всіх аудіокниг для дітей безкоштовно з початком війни. Серед можливостей додатку – створення закладок, офлайн-прослуховування та регулювання швидкості відтворення.

Yakaboo (<https://www.yakaboo.ua>) – ця книжкова платформа розробила мобільний додаток, що надає доступ до великої бібліотеки електронних та аудіокниг відомих авторів. З 2016 року Yakaboo активно популяризує аудіокниги, наразі в її каталозі понад 150 аудіотворів, багато з яких від українських видавництв. Переваги платформи включають контент українською мовою, наявність дитячих аудіоказок, зручний інтерфейс, можливість офлайн-прослуховування, а також доступ до описів, оцінок і відгуків на книги.

Sound Books (<https://sound-books.net>) – це веб-сайт для любителів аудіокниг, де кожен день з'являються нові записи від як аматорів, так і професіоналів. Матеріали на сайті створюють користувачі з усього світу, відкриваючи можливість кожному долучитися до спільноти, записавши аудіоверсію книги або здобувши на це дозвіл від автора. В асортименті платформи понад 370 різноманітних аудіокниг, включаючи сучасні українські та міжнародні хіти. Користувачі можуть придбати аудіокниги як окремі файли у форматі MP3, так і у вигляді тематичних колекцій на CD.

Аудіоказки Українською (<https://audiokazka.com.ua>) – найбільша онлайн-бібліотека аудіо казок українською мовою, де доступне професійне озвучення із супроводом авторської музики. Казки на платформі представлені у форматі, зручному для дітей віком від наймолодших до 12 років і старше, з озвученням від професійних акторів. Це допомагає малюкам не лише насолоджуватися улюбленими історіями, але й вивчати українську мову на високому рівні.

Отже, в Україні вже сформовано певний масив онлайн-ресурсів та сервісів з поширення та торгівлі аудіокнигами. Проте їх асортимент і можливості поки не повною мірою задовольняють зростаючий вітчизняний ринок. Наявний значний потенціал для подальшого кількісного та якісного розвитку таких ресурсів. Це може включати розширення жанрового та тематичного різноманіття аудіокниг, покращення їх виконання, створення додаткових зручних сервісів для користувачів тощо. Від цього залежатиме популярність аудіокниг і задоволеність ними слухачів в Україні.

2.3 Українськомовні аудіокниги: жанровий і тематичний асортимент

Українські аудіокниги представлені широким жанровим та тематичним різноманіттям на віртуальних полицях більшості онлайн-магазинів та спеціалізованих інтернет-ресурсів.

Інтернет-магазин «Yakaboo» (<https://yakaboo.ua/>) має в своєму асортименті аудіокниги, які підходять слухачам різного віку, включаючи як дорослих, так і молодшу аудиторію. Вибір жанрів на сайті широкий – від класики до новітніх літературних творів, включаючи детективи, наукову фантастику, а також життєписи знаменитостей. Пропонується велика кількість ліцензованих аудіокниг сучасних українських авторів та світових хітів, перекладених українською мовою, а також оригінальні твори від українських письменників та аудіоверсії відомих книг.

Проект «Слухай» (<https://sluhay.com.ua>) – пропонує колекцію з 60 аудіокниг, що включає літературні твори, які є частиною програми зовнішнього незалежного оцінювання. Засновник проекту О. Барабошко підкреслив, що цей онлайн-ресурс є бібліотекою нового типу, яка допоможе освіті адаптуватися до глобальних змін. Наразі проєкт охоплює широкий спектр жанрів, включаючи новели, казки, оповідання, романи, поезію, драми та інше, з вільним доступом до сотень творів, перекладених на українську мову у аудіоформат.

Lingart (<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.lingartbooks.lingart&hl=uk&gl=US>) – це додаток, що пропонує багатомовні інтерактивні аудіовидання. Користувачі можуть не лише слухати, а й читати текст кожної книги одночасно, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу. В додатку вже доступні твори англійською та українською мовами, а в майбутньому планується додати і кримськотатарську. Деякі книги пропонуються в кількох мовних версіях, а серед української літератури представлені твори сучасних авторів.

На платформі Sound-books.net (<https://sound-books.net>) можна знайти широкий вибір літератури, включаючи твори відомих українських та іноземних авторів, таких як Іван Нечуй-Левицький, Джоан Роулінг, Олександр Дюма, Стівен Кінг та інші. В асортименті представлено не тільки класичні та сучасні українські твори, але й дитячу літературу, бізнес-книжки, а також інші жанри та тематики.

Веб-сайт 4read.ORG (<https://4read.org>) запрошує своїх користувачів насолоджуватися різноманітними жанрами аудіокниг, включаючи фантастику, детективи, а також навчальні бізнес-курси.

Отже, на ринку для дорослої аудиторії представлено доволі широке коло тематик та літературних жанрів. Зокрема, добре розвинутий сегмент сучасної художньої літератури – як україномовної, так і перекладної. Тут лідирують жанри детективів, фантастики, любовних та пригодницьких романів від як відомих, так і нових авторів. Також помітна тенденція до активного випуску аудіоверсій творів української та зарубіжної класики, що сприяє популяризації читання серед широких верств населення.

Щодо дитячої літератури, доступно кілька ресурсів для різних вікових груп:

Аудіокнига.UA (<https://www.youtube.com/channel/UCvzbw6b9EUGs09fBW8dY6lg>) – це інформаційний ресурс, який пропонує аудіокнижки українською мовою для дітей середнього та старшого шкільного віку.

Аудіопроєкти (<http://ridna.ua/cat/osvichena/audio-proekty/>) – це колекція аудіовидань, що включає оригінальні записи українських літературних творів, виконані їх авторами або видатними культурними діячами, а також збірки світових народних казок, українських народних пісень для дітей, ігри тощо.

Аудіобібліотечка на порталі «КЛЮЧ» (<https://chl.kiev.ua/key/books/showcategory/8>) пропонує вибір класичних літературних творів в авторському виконанні для дітей від дошкільного до старшого шкільного віку.

Почитайко (<https://chl.kiev.ua/pub/Home/Index>) – цей онлайн-ресурс дозволяє зануритись у світ класичних дитячих творів, доступних у текстовій та аудіо версіях. Цей проєкт має за мету познайомити молодих читачів із видатними літературними творами, що зберігаються в архівах дитячих бібліотек, надаючи доступ до літературних шедеврів, як сучасних, так і тих, що були видані декілька десятиліть тому.

KidStory (<https://kidstory.ua>) – цей веб-сайт пропонує анімовані версії казок для дітей віком від дошкільного до середнього шкільного віку, включаючи народні казки та твори знаменитих казкарів. Ці історії, наповнені мораллю, супроводжуються інтерактивними завданнями для кращого засвоєння матеріалу.

Медіаполичка (<http://www.book-house.org/tsifrovi-produkty/elektronna-audiobiblioteka/>) пропонує велику колекцію аудіозаписів, які охоплюють казки, оповідання, пісні та вірші від журналу «Пізнайко». Цей проєкт дозволяє молодому поколінню читачів познайомитися з визначними дитячими творами, зібраними з бібліотечних фондів, та відкрити для себе улюблені поетичні твори, короткі розповіді та фрагменти з літературних творів.

На YouTube-каналі з українськими народними казками (https://www.youtube.com/playlist?list=PL5Z_tEnDw0P472gfJESV-Aq2dHJjFMEZg) можна знайти аудіоверсії відомих народних казок України. Пропоновані як класичні, так і сучасні оповіді призначені для аудиторії різного віку. Всі казки доступні безкоштовно і мають на меті залучити та розширити коло читачів.

Вебсайт «Пустунчик» (<https://pustunchik.ua/ua>) слугує інформаційно-розважальним ресурсом, який зорієнтований на дітей, батьків, освітян, а також на всіх, хто прагне дізнаватися нове, бути креативним і знаходити нестандартні рішення.

Проєкт «Казочка на добраніч» (<https://library.kherson.ua/kazka/category/про-проєкт/>) від Херсонської обласної бібліотеки для дітей імені Дніпрової Чайки пропонує дітям популярні казкові оповіді у форматі аудіо.

Слухати українські казки можна також на радіо UA: казки (<https://kazky.suspilne.media/online>), яке транслює казки українською мовою, орієнтовані на дошкільнят та молодших школярів.

Таким чином, дитяча література займає особливе місце у виборі аудіокниг, що видно з пропозицій ресурсів як «Аудіокнига.UA»,

«Аудіопроєкти» та «Аудіобібліотечка». Ці платформи зосереджені на забезпеченні якісного контенту для молодого покоління, включаючи аудіоверсії класичних творів, українських народних казок та творів сучасних авторів. Це сприяє розвитку мовних навичок, культурного розуміння та любові до читання серед дітей з раннього віку.

Аналізуючи інформацію щодо українськомовних аудіокниг та їх жанрового та тематичного асортименту, можна зазначити, що ринок аудіокниг в Україні характеризується різноманітністю та глибиною. Платформи як «Sound-books.net», так і «4read.ORG» пропонують широкий спектр жанрів, включаючи сучасні українські та зарубіжні бестселери, класику, дитячу літературу, бізнес-книги, фантастику та детективи. Це вказує на зростаючий попит і інтерес до аудіолітератури серед українських читачів різного віку та інтересів.

Окрім традиційних жанрів, існують і спеціалізовані ресурси, які пропонують аудіокниги в інтерактивних та мультимедійних форматах, зокрема «Lingart», що пропонує багатомовні інтерактивні аудіовидання. Це відображає тенденцію до інновацій у розповсюдженні літератури, роблячи акцент на багатомовність та інтерактивність, що розширює можливості для навчання та саморозвитку через літературу.

В цілому, український ринок аудіокниг демонструє динамічний розвиток, пропонуючи широкий асортимент жанрів та тем, що задовольняють запити різних груп читачів. Значна увага приділяється дитячій літературі, що сприяє вихованню нового покоління читачів, а інноваційні підходи до презентації літератури відкривають нові можливості для розвитку культури читання в Україні.

Втім поки що недостатньо уваги приділяється академічній та науково-популярній літературі, яка потенційно має величезний попит в умовах інформатизації суспільства. Тому цей напрямок варто активніше розвивати українським виробникам та видавцям аудіоконтенту.

Отже, попри вже доволі широке коло тематик та жанрів, все ще лишається простір для збільшення жанрово-тематичного різноманіття україномовних аудіокниг. А саме – акцент на науковій, навчальній, а також нон-фікшн літературі з актуальних суспільно-політичних та соціально-економічних тем.

2.4 Перспективи розвитку ринку аудіокниг в Україні

Попри те, що ринок аудіокниг в Україні перебуває на початковому етапі становлення, він демонструє динамічне зростання і значний потенціал подальшого розвитку. Це підтверджується збільшенням кількості провідних виробників та онлайн-майданчиків, що спеціалізуються на україномовних аудіокнигах. Попит і зацікавленість аудиторії також постійно зростає. Актуальним питанням залишається розширення пропозиції якісного вітчизняного контенту, що може суттєво прискорити розвиток цього сегменту ринку. Аудіокнижний ринок не розвивається окремо, на нього впливає низка глобальних тенденцій та технологічних факторів, їх врахування та використання надасть змогу прискорити розвиток цього перспективного сегмента в Україні. До таких основних передумов для розвитку ринку аудіокниг в Україні належать:

1. Світова тенденція до зростання попиту на аудіокниги в усьому світі. За прогнозами, глобальний ринок аудіокниг до 2030 року обсяг ринку може досягти 35 мільярдів доларів [25, с. 4]. Цей тренд обумовлений перевагами аудіо формату.

2. Бурхливий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, серед яких доступність Інтернету, хмарних сервісів, швидкісного мобільного зв'язку. Це створює технологічне підґрунтя для популяризації аудіо книг.

3. Поширення «розумних» пристроїв – смартфонів, планшетів, «розумного» автотранспорту тощо. Це забезпечує зручність доступу до аудіоконтенту будь-де і будь-коли.

4. Зростання популярності мобільних додатків та онлайн-сервісів для читання електронних і слухання аудіокниг (Scribd, Audible, Bookmate та інші).

Крім загальносвітових тенденцій, в Україні також наявні певні специфічні фактори, що створюють сприятливе підґрунтя для зростання вітчизняного аудіокнижного ринку. Слід відзначити такі сприятливі фактори в Україні:

1. Успіхи окремих українських виробників аудіокниг. Зокрема, активно зростають та нарощують випуск аудіокниг компанії Аудіокнига, Українська Аудіокнига, АБУК, студії «Книга вголос» та «Студія Слово». Їхній досвід може стати поштовхом для входження в цю галузь інших гравців.

2. Посилення уваги українських видавництв до аудіокниг, як перспективного та інноваційного напрямку на додачу до друкованих видань. Розуміння необхідності освоєння нових форматів в умовах цифровізації.

3. Реалізація державних програм з підтримки українського медіаконтенту, зокрема в аудіовізуальній сфері, що створює сприятливі умови для розвитку аудіокниг.

4. Прискорення темпів розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні. Попри деяке відставання від провідних країн, все ж спостерігаються позитивні тенденції в розвитку ІТ-галузі та доступу до глобальних цифрових сервісів.

Беручи до уваги світові тренди та наявні в Україні сприятливі фактори, можливо окреслити перспективи зростання вітчизняного ринку аудіокниг у найближчі роки, що матиме прояв у таких аспектах:

1. Збільшення обсягів виробництва аудіокниг українською мовою. Прогнозовано щорічний приріст на рівні 15-20%;

2. Розширення асортименту і охоплення нових ніш. Зокрема академічний та науково-пізнавальний контент, аудіокурси з розвитку різних навичок;

3. Якісне вдосконалення аудіоконтенту з огляду на вимоги та смаки аудиторії, розвиток засобів виробництва;

5. Підвищення зацікавленості письменників та медійних особистостей в реалізації власних авторських проєктів у форматі аудіокниг.

Можливі виклики та загрози для розвитку аудіокнижного ринку в Україні пов'язані насамперед з недостатньою купівельною спроможністю населення та обмеженістю інвестиційних ресурсів для видавництв. Також гальмом може стати нерівномірний доступ громадян до швидкісного інтернету, наявність застарілих цифрових навичок. Крім того, частина аудиторії все ще надає перевагу традиційним друкованим книгам, що звужує потенційний ринок.

Отже, зважаючи на сприятливі глобальні тренди та наявні передумови, український аудіокнижний ринок має значний потенціал зростання. Для його максимальної реалізації варто сконцентруватися на таких стратегічних напрямках: розширення правових механізмів захисту інтелектуальної власності для боротьби з нелегальним контентом; активна популяризація аудіокниг серед широкої аудиторії як сучасного формату; урізноманітнення бізнес-моделей для залучення інвестицій в галузь виробництва аудіо книг. Такий комплексний розвиток цих напрямів сприятиме зміцненню ринку аудіокниг та зростанню їх популярності в Україні.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі вивчено наукову літературу стосовно поняття та теоретично обґрунтовано перспективи розвитку аудіокниги як сучасного видавничого тренду, оцінено поточний стан та перспективи розвитку ринку аудіокниг. Отримані результати дослідження засвідчили досягнення мети, вирішення поставлених завдань і стали підставою для формулювання наступних висновків.

1. На основі вивчення наукової літератури за темою роботи досліджено теоретичні основи аудіокниги як сучасного видавничого тренду. Зокрема, уточнено визначення поняття “аудіокнига”, коли це не лише друкований текст літературного твору, але і його повний фонозапис, що дозволяє одночасно читати та слухати матеріал. Розглянуто її функції та особливості, проаналізовано етапи становлення літератури в аудіо форматі та з’ясовано, що головною функцією таких творів є естетичний вплив, який реалізується через емоційний вплив на слухача, стимулюючи почуття, емоції та внутрішні переживання. Проаналізовано етапи становлення літератури в аудіоформаті та еволюцію форматів і пристроїв для прослуховування аудіокниг.

2. Здійснено класифікацію аудіокниг та виокремлено їх різновиди за ключовими критеріями: кількістю читців, обсягом тексту, рівнем професіоналізму виготовлення, типом носія та формату, ступенем аранжування, також наявністю відео супроводу тощо. Це дозволяє краще зрозуміти місце аудіокниг в літературній видавничій індустрії. Враховуючи різноманітність критеріїв класифікації аудіокниг, можна зробити висновок, що цей формат пропонує багатий вибір для широкого кола слухачів. Визначено основні переваги (доступність, компактність, економічність та користь для популяризації читання тощо) та недоліки аудіо книг (відсутність візуального контакту читача з твором, проблеми з адекватним відтворенням сюжету, проблеми індивідуального сприйняття тексту читачем тощо).

3. Проаналізовано ринок аудіокниг в Україні, зокрема розглянуто провідних виробників та їх спеціалізацію, основні контент-ресурси для поширення україномовних аудіокниг, жанрове та тематичне різноманіття представленої аудіопродукції. Визначено, що, попри відносну молодість, український ринок аудіокниг активно розвивається, про що свідчить зростання кількості спеціалізованих виробників та розширення асортименту їхньої продукції. З'ясовано, що в Україні вже сформовано певний масив онлайн-ресурсів та сервісів з поширення й торгівлі аудіокнигами. Проте їх асортимент і можливості поки не повною мірою задовольняють зростаючий вітчизняний ринок. Виявлено недостатній акцент на академічному та науковому контенті, що має великий потенціал з огляду на інформатизацію суспільства.

4. Оцінено перспективи розвитку ринку аудіокниг в Україні, які складаються з окремих факторів, враховуючи глобальні тенденції та внутрішні фактори, що включають зростання попиту, удосконалення технологій, державну підтримку галузі тощо. Визначено, що можливі виклики та загрози для розвитку аудіокнижного ринку в Україні пов'язані насамперед з недостатньою купівельною спроможністю населення та обмеженістю інвестиційних ресурсів для видавництва. Визначено потенційні напрями реалізації наявних можливостей зростання, які включають урізноманітнення жанрового асортименту, покращення якості аудіовиконання та створення зручних онлайн-сервісів для користувачів, розширення правових механізмів захисту інтелектуальної власності для боротьби з нелегальним контентом; активна популяризація аудіокниг серед широкої аудиторії як сучасного формату; урізноманітнення бізнес-моделей для залучення інвестицій в галузь виробництва аудіо книг. Отже, зважаючи на сприятливі глобальні тренди та наявні передумови, український аудіокнижний ринок має значний потенціал зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми ринку книжкової продукції в Україні в контексті завдань гуманітарної політики. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/aktualni-problemi-rinku-knizhkovoi-produkcii-v-ukraini-v> (дата звернення: 08.01.2024).
2. Аудіокниги. Бібліотека БДПУ. URL: <https://library.bdpu.org.ua/audioknyhy/> (дата звернення: 08.01.2024).
3. Бирка М.Ф. Інноваційні засоби навчання. Освіта Буковини. 2011. № 9 (91). С.1-13.
4. Білянська І. Критерії відбору художніх аудіокниг для формування англомовної аудитивної компетентності майбутніх учителів. Теоретична і дидактична філологія. Серія «Педагогіка». Випуск 26, 2017. С. 4-17.
5. Білянська І. Психолінгвістичні передумови формування іншомовної аудитивної компетентності майбутніх учителів засобами художніх аудіо книг Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка. 2017. № 2. С. 78-88.
6. Білянська І.П. Роль художніх аудіокниг у формуванні інноваційного освітнього середовища ВНЗ. Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах. Матеріали III Всеукраїнської наукової конференції. 30-31 березня 2018 р., м.Дніпро. Частина II. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. Дніпро: СПД «Охотнік» 2018. С. 114-116.
7. Білянська І.П. Формування англомовної аудитивної компетентності майбутніх учителів із використанням аудіокниг художніх творів: дис... канд. пед. наук. 13.00.02. Тернопільський нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2018. 317 с.
8. Блог видавництва «Ранок». «Як зробити, щоб книжки почали говорити?» URL: <https://mala.storinka.org/як-зробити-щоб-книжки-почали-говорити-перелік-аудіобібліотек.html> (дата звернення: 12.02.2024).

9. В Україні запрацювало перше спеціалізоване видавництво аудіо книг. URL: <https://uain.press/news/v-ukrayini-zapratsyuvalo-pershe-spetsializovane-vydavnytstvo-audioknyg-1024891> (дата звернення: 09.02.2024).
10. Видавництва та книгарні пропонують безкоштовні аудіокниги та уроки для дітей. URL: <https://news.blog.net.ua/2022/03/vydavnytstva-ta-knyharni-proponuiut-bezkoshtovni-audioknyhy-ta-uroky-dlia-ditey/> (дата звернення: 12.02.2024).
11. Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» URL: http://ababahalamaha.com.ua/uk/Category:Інтерактивні_книги (дата звернення: 29.01.2024).
12. Видавництво «Академія» URL: <https://academia-pc.com.ua> (дата звернення: 10.02.2024).
13. Видавництво «Астролябія» URL: <https://astrolabium.com.ua/audiobooks/> (дата звернення: 10.02.2024).
14. Видавництво «Ранок» URL: <https://www.ranok.com.ua> (дата звернення: 10.02.2024).
15. Водозаська С.А. Аудіокниги як інноваційний спосіб популяризації книги. Наукові записки Інституту журналістики, 2013. Т. 51. С. 101-106.
16. Всеукраїнська громадська організація людей з інвалідністю по зору «Генерація успішної дії». URL: <http://gud.org.ua/online-libraries/> (дата звернення: 27.01.2024).
17. Гончарова К. Розробник аудіобібліотеки «Слухай» Макс Фрай: “Наша мета – створити якомога більше якісних аудіокниг українською мовою” URL: <https://ms.detector.media/onlain-media/post/24833/2020-06-09-rozrobnyk-audiobiblioteky-slukhay-maks-fray-nasha-meta-stvoryty-yakomoga-bilshe-yakisnykh-audioknyg-ukrainskoyu-movoyu/> (дата звернення: 08.01.2024).
18. ДСТУ 7157:2010 Видання електронні. Основні види та вихідні відомості. Київ Держспоживстандарт України 2010. 18 с. URL: https://www.ksv.biz.ua/GOST/DSTY_ALL/DSTY1/dsty_7157-2010.pdf (дата звернення: 08.01.2024).

19. Задорожна І. П., Білянська І. П. Listening to fiction audiobooks. Contemporary short stories: навчально-методичний посібник для студентів факультету іноземних мов. Тернопіль: Вектор, 2018. 171 с.
20. Ковальчук Н. С., Гріневський Т.С. Аудіокниги як вид продукції для людей із вадами зору. Бібліотека і книга у цифровому медіасвіті : матеріали IV Всеукр. студ. наук.-практ. конф., (28 верес. 2018 р., м. Київ). Київ, 2018. С. 119-121.
21. Компанія „Наш Формат“ URL: <https://nashformat.ua/about> (дата звернення: 27.01.2024).
22. Лозицький О.А., Пасічник В.В. Стандарти, структура та технологія створення книг, що «розмовляють». Academic Journals and Conferences. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/apr/16286/vis689ism-281-294.pdf> (дата звернення: 08.01.2024).
23. Мартинова О.М. Аудіокнига як ефективний допоміжний засіб для розвитку пізнавальних інтересів та аудитивних вмінь учнів старшого етапу ЗОШ. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами інноваційних освітніх технологій. Збірник наукових праць, 2004. С. 21-26.
24. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
25. Наш Формат URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Наш_Формат (дата звернення: 08.01.2024).
26. Онищук М. Книгоіндустрія в Німеччині. Вісник Книжкової палати. 2021. № 6. С. 18-26.
27. Освітній проєкт «Слухай»: надійний помічник для підготовки до ЗНО. URL: <https://op.ua/news/osvita-v-ukraini/osvitniy-proekt-sluhay-nadiyniy-pomichnik-dlya-pidgotovki-do-zno> (дата звернення: 10.02.2024).

28. Погрібна О. Українськомовні аудіокниги: види, функції, асортимент, переваги й недоліки. Український інформаційний простір. 2019. №6. С. 83-100.
29. Подкасти та аудіокниги: найкращі друзі чи затяті суперники? URL: <https://laboratoria.pro/blog/podkasty-ta-audioknygy-najkraschi-druzi-chy-zatyati-supernyky> (дата звернення: 08.01.2024).
30. Ресурси з аудіокнигами: де слухати українське, 2020. URL: <https://www.rovesnyk.te.ua/post/view/resursi-z-audioknigami-de-sluhati-ukrainske> (дата звернення: 08.01.2024).
31. Світовий тренд на аудіокнижки набирає обертів в Україні URL: <https://thepage.ua/ua/business/yak-v-ukrayini-formuyetsya-rinok-audioknizhok-kejs-vidavnictva-abuk-or> (дата звернення: 10.02.2024).
32. Сіваченко О. О. Навчання аудіювання англомовних драматичних творів студентів старших курсів мовних спеціальностей: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2009. 284 с.
33. Слухай: в Україні запустили онлайн-бібліотеку з аудіокнигами за програмою ЗНО. URL: <https://uain.press/news/sluhaj-v-ukrayini-zapustili-onlajn-biblioteku-z-avdioknigami-za-programoyu-zno-1389977> (дата звернення: 7.01.2024).
34. Слухання аудіокниг у програмі «Книги» на Mac. URL: <https://support.apple.com/uk-ua/guide/books/ibks9a460640/mac> (дата звернення: 08.01.2024).
35. Татарінова Л. Особливості книговидавання у Франції. Вісник Книжкової палати. 2021. № 6. С. 26-31.
36. У Spotify з'явилися аудіокниги: як це працює. URL: <https://nashkiev.ua/news/u-spotify-zyavilis-audioknigi-yak-tse-pratsyue> (дата звернення: 08.01.2024).
37. Фісенко, Т. В., Балюк, О. О., & Краснюк, У. О. Дослідження галузі аудіовидавництва в Україні та закордоном. Обрії друкарства, 2022. №2(12), 52–

38. Фіть Л. В. Популяризація видання засобами книжкового дизайну. Український інформаційний простір. Число 2. Київський нац. ун-т культури і мистецтв, Ін-т журналістики і міжнародних відносин. Київ, 2014. С. 225–232.
39. Чирков О. Що дасть українцям звукова книга (книга вголос) – новітнє явище української культури? (з приводу поширення так званих «аудіокниг» українською мовою). Українознавство, 2007. С. 322-325.
40. Як ідентифікують електронні видання й аудіокнижки у системі ISBN. URL: <https://chytomo.com/iak-identyfikuiut-elektronni-vydannia-j-audioknyzhky-u-systemi-isbn/> (дата звернення: 08.01.2024).
41. Як створюють аудіокнижки: розповідають творці проєкту «Слухати серцем». URL: <https://gre4ka.info/statti/62472-yak-stvoriuiut-audioknyhy-rozpovidaiut-tvortsi-proektu-sluhaty-sertsem/> (дата звернення: 08.01.2024).
42. ЯЯ10 кращих програм для прослуховування аудіо книг. URL: https://www.moyo.ua/ua/news/10_luchshikh_prilozheniy_dlya_proslushivaniya_audioknig.html (дата звернення: 08.01.2024).
43. ЯЯBurkey M. Audiobooks for Youth: A Practical Guide to Sound Literature. ALA Editions, Chicago, 2013. P. 112.
44. ЯЯChodak G., Suchacka G. An experiment with Facebook as an advertising channel for books and audiobooks. Information Systems Architecture and Technology: Proceedings of 37th International Conference on Information Systems Architecture and Technology. Part I. Advances in Intelligent Systems and Computing. Cham: Springer, 2017. Vol 521. C.221-233.
45. ЯЯFernandes P., Vieira S. A Multidimensional Explanation of Time Spent Listening to Audiobooks. Prof. Graça Trindade, ISCTE Business School, Quantitative Methods for Management and Economy, 2022. 60 p.
46. ЯЯHuber C., Röber N., Hartmann K., Masuch M. Evolution of Interactive Audiobooks. Computer Games Research Group Department of Simulation and Graphics Otto-von-Guericke-University Magdeburg, Germany, 2007. P. 1-2.

47. ЯЯLerner A. A Storyteller's Tale: Literature Audiobooks Genre Classification Using CNN and RNN Architectures. Interspeech, 2019, Graz, Austria. P. 3387-3390.

48. ЯЯRubery M. From shell shock to shellac: The Great War, blindness, and Britain's talking book library. Twentieth Century British History Advance Access published, 2014. P. 1-25.

49. ЯЯSekścińska I., Olszańska M. The importance of audiobooks in English language teaching An International Online Journal, 2019. V. 4, N. 4, P. 143-149.

50. ЯЯTattersall Wallin E. Reading by listening: Conceptualising audiobook practices in the age of streaming subscription services. Journal of Documentation ahead-of-print(ahead-of-print), 2020. P. 1-21.

51. ЯЯVandergrift L., Goh Ch. Teaching and Learning Second Language Listening: Metacognition in Action / L. Vandergrift, Ch. C.M. Goh. – New York: Routledge, 2012. 315 p.